

Innehåll

	Året som gått	3
1	Styrelsen	4
2	Organisationen.....	10
3	Kunskapsuppbyggnad	15
4	Tillgänglighet	18
5	Samverkan	20
6	Synliggörande	22
7	Ekonomi	28

*Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds verksamhetsberättelse för år 2024 är producerad i januari 2025.
Omslagsbild: Åkerimuseet. Bild sid 3: Tumba bruksmuseum.
Texter av ArbetSams styrelse och kansli. Foton: Lovisa Almborg eller Helena Törnqvist om inte annat anges. Några bilder är museernas. Gruppbilder är ofta fotade av någon vi fångat i stunden och inte alltid fått namnet på.
Produktion: Lovisa Almborg.*

Året som gått

ArbetSams verksamhet under 2024 har, liksom de senaste åren, varit mycket intensiv, trots våra relativt små resurser. Som ni ser så har vi genomfört ett stort antal möten både internt och externt. Likaså ett stort antal kurser tack vare ett nära samarbete med Arbetets museum.

Vi märker dock att det är tuffare tider när det gäller ekonomin. Minskade anslag för oss som paraplyorganisation och sämre ekonomi för några av våra medlemsmuseer.

Detta och andra faktorer, som till exempel lokalbrist på grund av att olika kommuner beslutat att använda lokalerna till annat, har lett till att vi tappat ca 40 medlemsmuseer under året.

När det gäller medlemsantalet ser vi dock, glädjande nog, en återhämtning inför 2025.

Den kärvare ekonomin märks också genom att det har blivit svårare att sälja annonser till vår Museiguide. Utgivningen av museguiden förutsätter att vi kan sälja annonser då den måste vara "självfinansierad" för att inte riskera att påverka organisationens ekonomi negativt.

Beredskapsplanering och digitalisering har varit två viktiga ämnes- och verksamhetsområden som vi jobbat mycket med under året. Två områden som har anknytning till varandra på olika sätt. När det gäller digitalisering så har vårt fokus fortfarande varit att i första hand hitta lösningar för en samlingsdatabas som våra medlemsmuseer har råd med. Om man har bra koll på sina samlingar är förutsättningarna för att bedriva en effektiv beredskapsplanering betydligt bättre. Det handlar helt enkelt om att veta vilka föremål, konstverk, fotosamlingar, arkivalier etc. som är av kulturhistoriskt eller ekonomiskt värde och inte minst var de är placerade.

Detta för att snabbt kunna skydda eller evakuera dessa samlingar vid höjd beredskap eller vid andra typer av olyckor. Kursverksamhet och omvärldsbevakning inom dessa områden har varit viktiga uppgifter för oss under det gångna året.

Jag hade till exempel förmånen att delta i en Nordisk – Baltisk konferens om civil beredskap "Cultural Heritage and Cultural Resilience" i Stockholm. En konferens som anordnades av Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd i samarbete med motsvarande myndigheter i de övriga Nordiska länderna. Det var mycket intressant att få inblick i hur våra grannländer planerar för att skydda värdefull kulturegendom vid en väpnad konflikt. På Riksantikvarieämbetets hemsida finns för övrigt mycket information under rubriken Beredskap.

Årets Museidagar var förlagda till Närke. Årsmötet och prisutdelningar genomfördes vid Frövifors Pappersbruksmuseum och studiebesöken gick till flera medlemsmuseer i och omkring Örebro och Kumla. Stort tack till alla dessa museer som bidrog till trevliga och intressanta dagar!

Ett stort grattis till K.A. Almgren sidenväveri & museum som fick priset som Årets Arbetslivsmuseum och till Lena Jonsson från Daretorps Skogsmuseum som fick priset som Årets Arbetsmyra!

Sist men inte minst – ett stort tack till alla medlemmar, vårt kansli, vår styrelse och övriga funktionärer och alla våra samarbetspartners för ett gott samarbete under 2024!

Mikael Parr,
ordförande

1. Styrelse

Ordförande 2024-2025

Mikael Parr

Motala Motormuseum
Motala

I stort sett alla museer har tillkommit tack vare personer med ett brinnande intresse för konst, sin hembygd, sitt yrke eller ett särskilt kunskaps- eller samlarområde. Det som gör arbetslivsmuseerna unika är att dom bygger på autentiska miljöer, riktiga föremål och berättelser av människor som själva varit med. Jag började i museibranschen 1977 och har varit verksam på många olika museer. Numera representerar jag Motala Motormuseum som är ett av ArbetSams medlemsmuseer.

Vice ordförande 2023–2024

Erika Grann

Pythagoras Industrimuseum
Norrtälje

På de platser som arbetslivsmuseerna idag förvaltar ägde historien rum! Vad kan vara mer inspirerande än att få arbeta mitt i detta kulturarv? Här kan vi fortfarande känna lukterna från en tid som flytt, lyssna till ljuden, uppleva kylan vid maskinerna om vintern. Här arbetade kanske farfarsfar eller mormorsmor. Här kan vi förstå hur Sverige växte fram till det land det är idag. Därför är det viktigt att vi hjälps åt i det praktiska arbetet med att hitta rätt verktyg för att förvalta denna del av vår historia.

Kassör 2023–2024

Jan-Erik Andersson

Centrum för Arbetarhistoria
Trelleborg

När jag gick i skolan var historia det ämne som jag tyckte var mest ointressant. Efter många år i arbetslivet och politiken har jag insett värdet av att bevara arbetarrörelsens historia och att bevara alla föremål som har med denna historia att göra. ArbetSam har en viktig uppgift i att stötta och hjälpa våra arbetslivsmuseer runt om i landet och samtidigt genomföra utbildningar för att bevara kunskapen om det gamla industrisamhället.

Ledamot 2024-2025

Pia Enocson

Världsarvsgården Bortom Åa
Fågelsjö

För att förstå livet och samhället idag är det viktigt att känna sin historia. Jag är grundskollärare sedan många år tillbaka och har haft förmånen att få inkludera eleverna med det som finns i vårt närområdet. Loos Koboltgruva, Loos Brynsåg, Hamra nationalpark och Världsarvsgården Bortom Åa i Fågelsjö, de är mycket viktiga i vårt område. Jag representerar från och med 2023 Fågelsjö hembygdsförening, som driver Världsarvsgården Bortom Åa i Fågelsjö och som är ett av ArbetSams medlemsmuseer.

Ledamot 2024-2025

Björn Kaaling

Mekaniska Verkstaden
Skansen
Stockholm

Är intresserad av arbetarrörelsens historia, inte enbart de stora årtalen, utan främst berättelser från alla dem som byggde landet i gärning och ord. Folkrorelser och frivilligorganisationer gör ett fantastiskt arbete för att bevara och sprida kunskap om föremål, arbets- och levnadsvillkor från förr. Ser fram emot att om möjligt få bidra i folkrörelsearbetet, med några av mina erfarenheter från museipolitiken.

Ledamot 2024

Torsten Nilsson

Svensk Flyghistorisk Förening
Norrköping

Arbetslivsmuseer är roliga platser där en får klura och försöka förstå. Har en tur finns det också någon som kan berätta mer. Jag hade förmånen att vara med när ArbetSam bildades och av någon underlig anledning ville de ha med mig i styrelsen. Mötet blev en ögonöppnare. Det fanns fler museer som var som Olofsfors bruksmuseum! Museiresan har sedan gått vidare över Arbetets museum och Flygvapenmuseum. Mina hjärtefrågor är medlemsrekrytering, historieberättande och levande kulturarv. Det är klart att vi på ett ansvarsfullt sätt ska bruka kulturarvet.

Ledamot 2024–2025

Pia Åkesson

Qvarnstensgruvan i Lugnås
Mariestad

Bor på Lugnåsberget med min man Jesper på ett litet småbruk med hästar, får, getter och höns. Har varit djupt engagerad i Qvarnstensgruvan sedan 2006 och varit styrelseledamot i NAV. Är nu engagerad i LAG styrelsen i vårt Leaderområde. Har haft förmånen att få uppdrag från ArbetSam i några år, både i Museiskola för arbetslivsmuseer men också i projektet Arbetslivsmuseer som klassrum. Jag är utbildad gymnasielärare i svenska och turism.

Suppleant 2024

Sandra Bjärenberg

Forsviks Bruk
Forsvik

Arbetslivsmuseer gör ett gediget arbete med att dokumentera, bevara och förmedla dåtidens arbetsliv- och vardag. Den erfarenhet som hör vardagen till kan vara självklar för den som upplever den men kan sedan bli en ovärderlig källa till kunskap för nästkommande generationer. Jag är utbildad etnolog vid Göteborgs universitet och arbetar som antikvarie på Forsviks industriminne – Förvaltningen för kulturutveckling. Jag hoppas kunna bidra i ArbetSams arbete med att stötta arbetslivsmuseernas på bästa sätt.

Suppleant 2024

Lars Granström

Museibanornas Riksorg.
Uppsala

Jag har alltid fascinerats av järnvägar, deras uppbyggnad och utveckling samt betydelse för samhällets utveckling. Sedan 1970-talet har jag varit ideellt engagerad i järnvägmuseala föreningar med branschorganisationen Museibanornas Riksorganisation (MRO). Här i ArbetSams styrelse blir jag då en representant för de ideella järnvägs- och spårvägsföreningarna, deras banor och museer.

Suppleant 2024

Hans Hellman

Ryttarens torvströfabrik
Skövde

I mitt arbete som antikvarie på Forsviks industri minnen kommer jag dagligen i kontakt med de möjligheter och den problematik som finns kring frågor om byggnadsvård och olika utvecklingsfrågor på nationell, regional och lokal nivå. Jag tycker därför att det är viktigt att stödja och främja de lokala initiativ som arbetslivsmuseerna står för. Jag var med och startade föreningen Ryttarens torvströfabrik i Falköpings kommun 1999 som idag är medlem i ArbetSam.

Övriga funktionärer

Adjungerad	Helena Törnqvist, Arbetets museum
Adjungerad	Lovisa Almborg, ArbetSam
Revisor	Boris Prohorenko, Jernarb. Verkstadsklubb, Mekaniska Verkstaden Skansen
Revisor	Katarina Kallings, Sveriges Fängelsemuseum
Rev suppleant	Jan Klingberg, Persedelförrådet
Valberedning	Lilian Edström, Svenska Skoindustrimuseet (sammankallande)
Valberedning	Jan Larsson, Jädersbruks museum
Valberedning	Örjan Sedin, Skansen Klintaberg

Styrelsens sammansättning

ArbetSams styrelse representerar olika verksamhetsområden och ledamöterna kommer från olika delar av landet. Inom styrelsen är ansvaret uppdelat så att styrelsemedlemmarna bevakar ansvarsområden utifrån sina egna kompetenser och kunskaper.

Arbetslivsmuseerna finns spridda över hela landet. ArbetSam strävar efter att detta också ska avspeglas i styrelsens sammansättning.

ArbetSam arbetar för att i styrelsen ha en jämn fördelning mellan kvinnor och män. 2024 bestod styrelsen av sex män och sex kvinnor inkl adjungerade.

Styrelse, valberedning, representant revisorer samt kansli vid årsmöte 19 april 2024 på Frövifors Pappersbruksmuseum, foto: Mikael Tideman.

Styrelse-, arbetsutskotts- och veckomöten

ArbetSam har ambitionen att förlägga styrelsemöten på olika orter runt om i landet för att därigenom få en närmare dialog med sina medlemmar.

På grund av ekonomiska begränsningar förläggs endast två möten ute i landet. Det ena mötet på en ort där museidagarna hålls samma år. Det andra mötet är ett tvådagarsmöte på en ort som väljs utifrån olika perspektiv.

Övriga styrelsemöten genomförs i Norrköping, där kansliet är beläget. Under verksamhetsåret 2024 genomfördes fem styrelsemöten.

• 22 februari	Arbetets museum, Norrköping
• 18 april	Wadköping, Örebro
• 23 maj	Arbetets museum, Norrköping
• 11 september	Arbetets museum, Norrköping
• 20-21 november	Järnvägmuseet, Gävle

Därutöver har ArbetSam arbetsutskottsmöten vilka sker uteslutande digitalt. Arbetsutskottet består av ordförande, vice ordförande, kassör samt adjungerade.

Vad

Transporthistoriskt Nätverk (ThN)
Kulturarvsforum
Forum för skydd av kulturarv
Avtackning Barbro Franckie
Tumba bruksmuseum Besök
Folk och kultur
Ideell kulturallians Styrelsemöte
Rapportlansering förstudie enskilda arkiv
Ideell kulturallians Representationsmöte
Forum för klimat- och kulturarv
Samverkan för hållbart kulturarv

Var

Digitalt
Sörmlands museum, Nyköping
Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Sthlm
Statarmuseet i Skåne, Bara
Tumba bruksmuseum, Tumba
Munktelstaden, Eskilstuna
Digitalt
Digitalt
ABF Sthlm, Sthlm
Riksantikvarieämbetet, Gävle
Länsstyrelsen Östergötland, Linköping

När

17 januari
23 januari
30 januari
31 januari
31 januari
7-10 februari
13 februari
15 februari
20 februari
28-29 februari
29 februari

Arbetsutskottsmöten 2024

- 24 januari
- 27 mars
- 19 juni
- 27 augusti
- 21 oktober
- 17 december

Digitalt
Digitalt
Digitalt
Digitalt
Digitalt
Digitalt

Veckomöten

Varje vecka har vi ett digitalt möte där vi går igenom kommande arbetsvecka. Medverkande på veckomöten är ordförande, kassör, adjungerade och ekonomiassistent. 2024 hade vi 43 veckomöten.

Möten där ArbetSam deltagit

ArbetSam arbetar för att förbättra villkoren för arbetslivsmuseerna. ArbetSam verkar för att arbetslivsmuseerna ska synas och för att utgöra en organisation som för arbetslivsmuseernas talan.

Det gör vi bland annat genom att ha löpande kontakt med myndigheter, beslutsfattare och andra inom vårt fält viktiga personer och organisationer. ArbetSam deltar i och är med och anordnar seminarier och konferenser som berör industrisamhället och kulturarvet.

Nordic-Baltic Conference on Civil Preparedness 11-12 juni, foto: Mikael Parr.

Möten där ArbetSam deltagit – fortsättning

Vad	Var	När
Infoforum för museibranschen	Digitalt	4 mars
Centrum för teknik i skolan	ArbetSam kansli, Norrköping	20 mars
RAÄ digitalisera kulturarvet	Digitalt	21 mars
NOD Sverige Partsmöte	NOD Sverige kansli, Sthlm	22 mars
Myndigheten för kulturanalys	Digitalt	9 april
Transporthistoriskt Nätverk	Sveriges riksdag, Sthlm	10 april
Museidagar med årsmöte	Frövifors Pappersbruksmuseum, Frövi	19-20 april
Vattenhistoriskt Nätverk (VhN) Vårsmöte	Arbetets museum, Norrköping	25 april
RAÄ kartläggning samlingsförvaltning	Digitalt	29 april
Transporthistoriskt Nätverk Vårsmöte	Arbetets museum, Norrköping	14 maj
Fyrforum	Kalmar läns museum, Kalmar	24-25 maj
Naturhistoriska riksmuseet Återöppning	Naturhistoriska riksmuseet, Sthlm	3 juni
RAÄ Museidialog	Digitalt	4 juni
Nordic-Baltic Conference on Civil Preparedness	Saltsjöbaden, Sthlm	11-12 juni
Flygmuseikonferens	Flygvapenmuseum, Linköping	14 juni
Ideell kulturallians Representationsmöte	Ideell kulturallians kansli, Sthlm	17 juni
Lottas garverimuseum Besök	Lottas garverimuseum, Sigtuna	18 juni
Sundbybergs stadsmuseum Besök	Sundbybergs stadsmuseum, Sundbyberg	18 juni
Järnvägmuseet Återinvigning	Järnvägmuseet, Gävle	26 juni
Almedalen	Almedalen, Visby	26-27 juni
RAÄ Digitalisera kulturarvet	Digitalt	20 augusti
Grenna museum Besök	Grenna museum, Grenna	28 augusti
Jönköpings läns museum Besök	Jönköpings läns museum, Jönköping	28 augusti
Transporthistoriskt Nätverk	Digitalt	29 augusti
Statens försvarshistoriska museer (SFHM)	SFHM kansli, Sthlm	4 september
Rek.resa inför Museidagar med årsmöte Uddevalla med omnejd	Uddevalla med omnejd	5-6 september
RAÄ Digitalisera kulturarvet	Digitalt	10 september
Infoforum museibranschen	Digitalt	12 september
NOD Sverige Partsmöte	Digitalt	26 september
Så var det då - arbetslivsmuseer visar	Laxholmstorget, Norrköping	28 september
Medicinhistoriska museet, besök	Medicinhistoriska museet, Göteborg	30 september
Årets Arbetslivsmuseum 2025 Jurymöte	Arbetets museum, Norrköping	8 oktober
Kulturdepartementet	Kulturdepartementet, Sthlm	10 oktober
Transporthistoriskt Nätverk Höstmöte	Sjöhistoriska, Sthlm	16 oktober
Myndigheten för kulturanalys	Digitalt	17 oktober
Museibanornas riksorganisation Höstmöte	Uppsala-Lenna Jernväg, Uppsala	19-20 oktober
Vattenhistoriskt Nätverk Höstmöte	Arbetets museum, Norrköping	22 oktober
NOD Partsmöte	NOD Sverige kansli, Sthlm	14 november
Årets Arbetslivsmuseum 2025 Prisutdelning	Pythagoras industrimuseum, Norrtälje	22 november
Ideell kulturallians Representationskapsmöte	Ideell kulturallians kansli, Sthlm	3 december
Forum för skydd av kulturarv	Digitalt	10 december
WorkLab	Arbetets museum, Norrköping	10-12 december
Wiki Loves Monuments 2024 Presentation	Digitalt	18 december

Bild sid 8. ThN möte med Sveriges riksdag. Bilder uppifrån och ned: Möte Kulturdepartementet. ThN möte med Statens maritima och transporthistoriska museer. Möte med SFHM. VhN vårmöte. Återinvigning av Järnvägmuseet, foto: Lars Granström.

2. Organisation

ArbetSam är en nationell ideell förening och en samlande kraft för Sveriges arbetslivsmuseer. ArbetSam värnar om industrisamhällets kulturarv som i huvudsak drivs, bevaras och levandegörs av ideella krafter.

Vi arbetar för att

- stärka arbetslivsmuseernas identitet
- skapa ett kontaktnät mellan medlemmarna
- samordna arbetet i gemensamma frågor
- sprida kännedom om arbetslivsmuseernas verksamhet
- fördjupa kunskapen om det förgångna för ökad beredskap inför framtidsfrågorna och föra arbetslivsmuseernas talan.
- främja det immateriella kulturarvet

ArbetSams verksamheter utgår från ett nationellt perspektiv och med siktet inställt på att inkludera alla olika typer av arbetslivsmuseer både rörliga såsom fartyg, båtar, bilar, flygplan och de som har en fast verksamhet som till exempel kvarnar, textilmuseer, skolmuseer, verkstäder med mera.

Kansli

ArbetSams kansli är beläget i Norrköping med kontorsplats på Arbetets museum, med vilket ArbetSam har ett långt och bra samarbete.

Kanslipersonalen har ett nära, löpande samarbete med Arbetets museums tre arbetslivsintendenter.

Kansliets främsta och viktigaste uppgift är att finnas till hands för medlemmar. Till kansliet kan medlemmarna vända sig med allehanda frågor och ärenden.

Genom kansliet finns en kontinuitet som gör det möjligt att genomföra kurser, samordna frågor, producera Museiguide, svara på remisser, skapa mötesplatser, skapa samarbeten och delta i evenemang och i nätverk.

Personal kansli

Annette Backner, ekonomiassistent 50%.

Lovisa Almborg, verksamhetsledare 100%.

ArbetSam arbetar för att skapa möjlighet att utöka personalstyrkan. Antalet medlemmar, samarbeten och engagemang har genom åren ständigt ökat medan personalstyrkan har varit densamma.

Bild: Lottas Garverimuseum.

Bilder: Annette Backner, ekonomiassistent och Lovisa Almborg, verksamhetsledare.

Medlemmar

ArbetSam har haft en stark medlemsutveckling sedan starten 1998. 2024 märkte vi dock en nedgång. Orsaken är oftast att museet läggs ner av olika anledningar. Museisverige är omfattande och det uppstår ständigt nya museer. Vi ser att det vid 2025 års ingång tillkommer omkring 20 nya medlemsmuseer.

Det finns behov av att tillhöra en nationell och bred organisation som verkar för alla arbetslivsmuseer. Arbetslivsmuseernas inriktningar sträcker sig över 41 olika verksamhetsområden.

Flera av våra medlemmar är även medlem i en eller flera andra organisationer. Det kan vara lokala, regionala eller mer områdesinriktade nätverk.

Vid 2024 års ingång hade vi totalt 673 medlemmar, varav 628 museer. Utöver museimedlemmar har ArbetSam föreningar, organisationer och enskilda som medlemmar. Vid årets slut hade vi totalt 637 medlemmar; 586 museer, 29 organisations-/föreningsmedlemmar och 22 enskilda medlemmar.

Det är medlemmarna som skapar ArbetSams utformning. Utifrån medlemmarnas behov och önskemål styrs ArbetSams verksamhet, vilka frågor som ska drivas och vilka kurser som ska anordnas.

Geografiskt återfinns medlemmarna över hela Sverige, i alla landskap. Arbetslivsmuseer finns i storstäder, på mindre orter och inte minst ute på landsbygden, ofta på kulturhistoriskt intressanta platser.

Medlemsavgiften för museer och organisationer var i år 950 kr. I medlemsavgiften ingick möjlighet att delta i Museiguide.

Stödmedlemskap kostade 2 000 kr och en enskild medlem betalade 450 kr.

ArbetSams stödmedlemmar

Arbetets museum

If Metall

Svenska Pappersindustriarbetareförbundet

Statens försvarshistoriska museer

Medlemmar får

- 20 % rabatt på kurser som ArbetSam och Arbetets museum anordnar
- Möjlighet medverka i Museiguide
- Inbjudan Museidagar med årsmöte
- Inbjudan kurser och seminarier
- Nyhetsbrev
- Tillgång till nätverk
- Tillgång till rådgivning och konsultation

Bilder. Övre vänster: CTH Ericson Hattfabrik. Övre höger: Bennebols Bruk, foto Peter Söderbäck. Nedre vänster: Storforsens skogsbruks- och flöttningsmuseum, foto: Gustaf Holmström. Nedre höger: Norrköpings Skolmuseum.

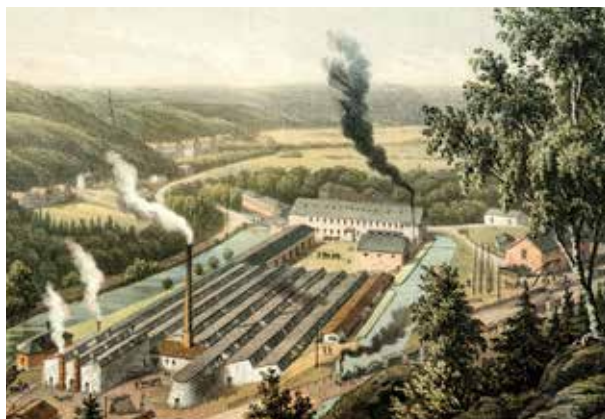
Nya medlemmar 2024

Arbetslivsmuseer:

Olofströms museum	Blekinge
CTH Ericsons Hattfabrik	Dalarna
Eds MC- och motormuseum	Dalsland
Egon Klints Sojdemuseum	Gotland
Kyllaj hamn	Gotland
ÖSA-Museet	Hälsingland
Yxskaftekälens Järnvägar	Jämtland
Storforsens skogsbruks- och flottningsmuseum	Norrbottn
Museet Gamla Kosta	Småland
Nässjö Järnvägsmuseum - NJ	Småland
Rosenlunds herrgård och rosarium	Småland
Stjärnehults Industrimuseum	Småland
Bennebols Bruksmuseum	Uppland
Jonsereds Industrihistoriska Museum	Västergötland
Museet i porten	Västergötland
MoDo museum	Ångermanland
Norrköpings Skolmuseum	Östergötland

Förening/organisation:

Ekomuseum Bergslagen	Dalarna
----------------------	---------

Bilder sid 12. Vänster spalt, uppfifrån och ner: Museet i Porten, foto: Hjördis Fohrman. Jonsereds Industrihistoriska Museum. Höger spalt, uppfifrån och ner: Kyllaj hamn. Egon Klints Sojdemuseum. Eds MC- och motormuseum. Rosenlunds herrgård och rosarium. Bilder sid 13. Vänster spalt, uppfifrån och ner: Kulturminister Parisa Liljestrand invigning. Anna Hedtjärn Wester, K.A. Almgren sidenväveri & museum. Visning Frövifors Pappersbruksmuseum. Höger spalt, uppfifrån och ner: Visning Frövifors Pappersbruksmuseum. Prisutdelning Årets Arbetsmyra 2024. Besök Karlslunds Herrgård med trädgårdar. Besök Svenska Skoindustrimuseet. Bilder sid 14. Vänster spalt, uppfifrån och ner: Lunch Egastronomi Trilobiten. Besök Åkerimuset. Höger spalt, uppfifrån och ner: Besök Persedelförrådet. Stengolv i Yxhultbolagets gamla huvudkontor. Besök Stenarbetarmuseum i Yxhult. Besök Wadköping. Besök Örebro MedicinHistoriska Museum.

Museidagar med årsmöte

Datum: 19-20 april

Orter: Frövi/ Örebro/Kumla

Värdmuseum: Frövifors Pappersbruksmuseum

Antal deltagare: 96 personer

2024 var Museidagarna förlagda till Frövifors Pappersbruksmuseum i Frövi samt Örebro och Kumla.

Frövifors Pappersbruksmuseum var Årets Arbetslivsmuseum 2021 när pandemin härjade som värst. Nu fick vi alla tillfälle att se deras verksamhet, belägen på en otroligt vacker plats med den friska ån som spränger fram mellan byggnaderna och den nya fabriken i kulissen. Bland alla stora pappersmaskiner fanns en scen med läktare där vi kunde hålla vårt årsmöte.

Årets Arbetslivsmuseum 2024, K.A. Almgren sidenväveri & museum, presenterade sitt museum och sin fantastiska verksamhet. De berättade om ett intressant projekt där de gav mattor de vävt, till makthavare och politiker som de upplever kan göra

något konkret, och där dessa sedan fick berätta vad de faktiskt gjort efter ett år som uppföljning.

Efter detta var det dags för Lena Jonsson, utsedd till Årets Arbetsmyra 2024, att berätta om sitt engagemang i Daretorps Skogsmuseum som ligger vid Hökensås.

Hon berättade att engagemanget hade sitt ursprung i ilska och frustration men som utvecklats till kafé för pensionärer, förskola, utbildning för företagare och ett museum där de stora stormarna fällde en massa virke åt dem. Två väldigt värdiga vinnare som visar på hur de är aktuella i dagens samhälle.

Museidagar med årsmöte - fortsättning

Pelle Filipsson från Arbetets museum berättade att många ansökningar till olika bidrag och projekt är så dåliga, röriga och ofullständiga att de blir avslagna. Så alla museer borde gå Söka pengar-kurserna, i varje fall om man planerar att söka pengar!

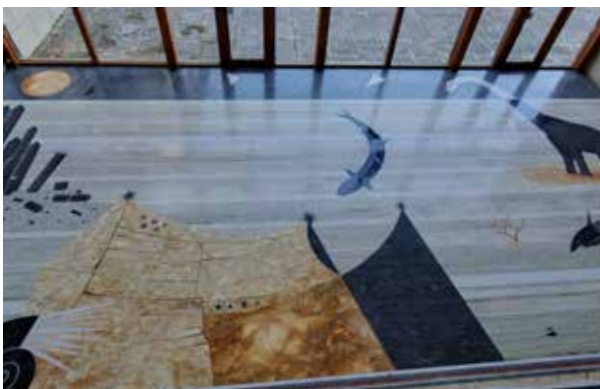
Niklas Cserhalmi, ordförande Sveriges museer och museidirektör Arbetets museum, berättade att Sveriges museer håller på med ett projekt att skapa ett museikort i Sverige, efter förebild från Finland.

På vägen till Örebro besökte vi Garphyttans Industrimuseum och på kvällen fick vi middag på Karlslunds Herrgård.

Dag 2 var det bussresa till Kumla för besök på flera medlemsmuseer. Först Svenska Skoindustrimuseet där många köpte nyttillverkade skor. Efter det Persedelförrådet och Sannaheds militär- och friluftsmuseum där vi fick fika och vackert solsken.

Nästa var Stenarbetsmuseum i Yxhult där de visade hur man slipar sten och hur produktionen gick till. Där fick vi också se ett helt fantastiskt golv med motiv av jordens utveckling från trilobiter till dinosaurier. Efter detta åkte vi till Wadköping för en intressant guidning och fika. Avslutande besöksmål var Örebro MedicinHistoriska Museum.

Vid pennan Pia Åkesson, Qvarnstensgruvan i Lugnås

3. Kunskapsuppbyggnad

Kunskapsuppbyggnad och trading av kunskap till nästa generation är en kärnfråga för bevarandet och förvaltandet av industrisamhällets kulturarv. Kurserna skapas utifrån behov och önskemål uttryckta av arbetslivsmuseer.

Det är ett omfattande kursutbud som erbjuds. Kurserna ska täcka in såväl tekniska som teoretiska kunskaper. Vi genomför både kortare digitala kurser och fysiska kurser på plats på arbetslivsmuseer runt om i landet.

Vissa kurser återkommer för att fler ska kunna delta över tid såsom Museiskola för arbetslivsmuseer. Ständigt återkommande är också Söka pengarkursen, då finansiering är en viktig del i förvaltandet av ett arbetslivsmuseum. Löpande görs kurser i praktiskt handhavande av olika maskiner och tekniker.

Nya kurser tillkommer, nya format och tider testas. Exempel på nya kurser är sociala medier och AI-kurser.

Stor vikt läggs vid att arrangera kurserna utifrån arbetslivsmuseernas förutsättningar. Därför arbetar vi för att ha så låga kostnader som möjligt och ha en bra geografisk spridning. Vi tummar dock inte på vår kvalitet vad gäller innehåll och föreläsare. Många olika samarbeten gör att det blir möjligt.

Att kunna erbjuda bra utbildningar anpassade utifrån arbetslivsmuseernas behov och förutsättningar är viktigt för att kunskapsöverföring ska bli verklighet.

ArbetSam har tillsammans med Arbetets museum i år genomfört 29 kurser. Totalt 420 kurser från 1998 fram till idag.

Övre bild: Riksantikvarieämbetet visar utställningsteknik vid Museiskola för arbetslivsmuseer på BRIO Lekoseum i Osby, foto: Ellika Kyndel. Nedre bild: Vid kursen Ta hand om din driftsatta motor, på Flygvapenmuseum i Linköping, foto: Linnea Holmberg Wensby.

Seminarier/utbildningar

Skriv och redigera på Wikipedia

Datum: 8 februari. Plats: Polismuseet, Stockholm.
Endagarskurs om grundläggande redigering på Wikipedia. Kursen ger verktyg för att skriva artiklar och visa bilder på arbetslivsmuseet digitalt och nå ut till er publik.

Hitta era berättelser - introduktionskurs till skrivande

Datum: 7 mars. Plats: Dalénmuseet, Stenstorp.
En introduktionskurs till att hitta berättelser och att förmedla dem till sin publik. Om att skriva texter och skyltar som intresserar och blir lästa samt hur man skapar en "röd tråd" i utställningar.

Utställningsverkstad

Datum: 13 mars. Plats: CTH Ericsons hattfabrik, Borlänge. En repris av den populära kursen från 2023. En praktisk djupdykning i utställningsbygge och material, teknik, ljud och ljus. Tips och råd om att bygga bra utställningar med exempel från CTH Ericsons hattfabrik.

Vårda din fotografiska samlingar

Datum: 11 april. Plats: Fotomuseet Olympia, Falkenberg. En kurs om att ta hand om fotografiska samlingar på bästa sätt. Kursen tar upp hur man kan förhindra nedbrytning, skapa bra förvaring och vårda samlingen för framtiden.

Ta hand om din driftsatta motor

Datum: 25 april Plats: Flygvapenmuseum, Linköping. Introduktionskurs till vård och underhåll av driftsatta motorer. Under kursen tittar man bland annat på V-motorer och Stjärnmotorer, och varvar teori med praktiska pass.

Museiskola för arbetslivsmuseer

Datum: 15-16 maj. Plats: Wifstavarfs bruksmiljö och museum, Timrå. Inställd pga få anmällda.
Datum: 13-14 nov. Plats: BRIO Lekoseum, Osby. Utställningsteknik, marknadsföring, värdskap, pedagogik, samlingar och föreningsvård. Möjlighet att nätverka och diskutera frågor som är relevanta för just ditt arbetslivsmuseum med experter och kursdeltagare.

Berätta med AI

Datum: 19 november. Plats: Digitalt. (Workshop 1)
Datum: 10 december. Plats: Digitalt. (Workshop 2)
Om att använda AI-verktyg som stöd för att skapa multimediala berättelser. En workshopserie i två delar, med hemläxa mellan, där man får börja arbeta med nya uttryck och nya sätt att berätta.

Praktisk AI-produktion

Datum: 27 augusti. Plats: Digitalt.
Vad kan vi använda AI-verktyg till? En snabb förevisning ger inblick i hur de nya AI-verktygen kan fungera för arbetslivsmuseer och hembygdsföreningar.

Praktisk föremålsvård: Textila material

Datum: 9 oktober. Plats: Rydals museum, Rydal.
Kurs om att hand om textilier på bästa sätt. Om nedbrytning, vård och att skapa bra förvaring för textila samlingar. Genomgång av hantering, montering inför utställningar och hur man undviker skadedjur. Både teori och praktiska pass.

Krisberedskap för arbetslivsmuseum

Datum: 17 oktober. Plats: F11 museum, Nyköping.
Hur man skapar rutiner för om en kris eller katastrof inträffar. Vilka risker finns det, och hur kan man som arbetslivsmuseum hantera dem? Under kursen blandas teori med exempel från olika museer, gruppdiskussioner och praktiska övningar.

Samla och förmedla berättelser

Datum: 7 november. Plats: Västerbottens Medicin-historiska Museum, Umeå.
Metoder och färdigheter för att samla in, analysera och tillgängliggöra material. Intervjuteknik och observationer, arkivering och exempel på hur material kan tillgängliggöras. Dessutom diskussion om etik och lagstiftning.

Visa och vårda stångjärnshammare

Datum: 2-3 okt. Plats: Häfla Hammarsmedja, Häv-la. Inställd pga få anmällda.
Underhåll aktiva hammarsmedjor. Hur kan en aktiv bruksmiljö vårdas och bevaras, och samtidigt behålla sin funktion? Vilka material bör användas, och vad bör man undvika? Hur skapar man en säker miljö för medarbetare, volontärer och besökare?

Bild sid 17: Verktyg på Lottas Garverimuseum.

Seminarier/utbildningar - forts.

Lyckas med flytten

Datum: 21 mars. Plats: Digitalt.

Om hur man genomför en flytt på bästa sätt. Få konkreta tips på hur man planerar och genomför ett lyckat flyttprojekt.

Nå ut! Sociala medier som verktyg

Datum: 25 januari. Plats: Digitalt.

Lär er hur du med små medel och en dos kreativitet kan nå ut med ert budskap på sociala medier. Kursledare från Livrustkammaren berättar om vilka plattformar och möjligheter som finns. Få tips om hur ni hittar er målgrupp och når ut till er publik.

Bli ett besöksmål

Datum: 12 mars. Plats: Digitalt.

Datum: 8 oktober. Plats: Digitalt.

Tips, strategier och förebilder om att vässa förmågan att locka besökare.

Kom igång med QR-koder

Datum: 20 november. Plats: Digitalt.

Allt fler museer använder QR-koder i sina utställningar och kulturhistoriska miljöer för att dela kunskap med sina besökare. Om verktygen för att komma i gång.

Digitisering

Datum: 13 februari. Plats: Digitalt.

Datum: 27 november. Plats: Digitalt.

Förvandla fysiska föremål till digitala dokument, för bevarande och spridning. Tips och goda exempel. Allt från scannade dokument till drönar-fotograferade utomhusmiljöer. Bli en bra beställare, förstå de senaste möjligheterna och hur digitisering kan samspara med er ekonomi.

Söka pengar-kurs

Datum: 3 maj. Plats: Digitalt.

Datum: 10 september. Plats: Digitalt.

Datum: 3 december. Plats: Digitalt.

Om att skapa bättre bidragsansökningar med tips om språk, tidplan och budget under den här hel-dagskursen.

Få snurr på affärerna

Datum: 19 september. Plats: Digitalt. Tips och råd om hur man driver en framgångsrik och lönsam museibutik.

Bli bättre på att ta betalt

Datum: 30 januari. Plats: Digitalt.

Om att förstå värdet och ta betalt för det man erbjuder. Kursen tar upp ett brett spann från värderingar av kulturarvsupplevelser till psykologin runt betalningar.

Affärsmodellkanvas

Datum: 26 mars. Plats: Digitalt.

Om verktyg för att skapa verksamhetsöverblick. Att använda som karta över vad man faktiskt håller på med. En utmärkt grund för framtida utvecklingsarbete.

Målgruppsanalys

Datum: 9 april. Plats: Digitalt. Om verktyg för att skapa verksamhetsöverblick. Att använda den som karta över vad man faktiskt håller på med. En utmärkt grund för framtida utvecklingsarbete.

Kommunikationsplan

Datum: 23 april. Plats: Digitalt.

Stora reklamkampanjer eller vardagliga styrelse-utskick, allt behöver vårdas och riktas för att ge resultat. Bra planer sparar pengar och stress.

Leaderprogrammet

Datum: 27 februari. Plats: Digitalt.

Leaderprojekt är en väg till utveckling för er och lokalsamhället. Kursen går igenom hur Leaderprojekt fungerar, hur ni söker pengar och vilka särskilda villkor som omger dessa EU-projekt.

Starta ett Leaderprojekt

Datum: 24 september. Plats: Digitalt.

Om hur Leaderprojekt fungerar, hur man söker pengar och vilka särskilda villkor som omger dessa EU-projekt.

Pedagogik

Arbetslivsmuseer liknar inte andra museer. Här finns ytterst få monstrar men många maskiner och föremål som visas i drift. Kunskaper och berättelser förmedlas av människor och det sker på den plats där historien utspelas sig. Den levande berättelsen är viktig och den är unik.

Arbetslivsmuseer som klassrum

På ArbetSams hemsida finns information och tillgång till verktyg och inspiration till att utforma verksamhet som möter upp läroplanen årskurs 4-6 och varje museums förutsättningar.

Materialet kommer från vårt projekt Arbetslivsmuseer som klassrum 2013-2023, de senare åren förstärkt med stöd från Arbetets museum. Under en heldag fick varje museum stöd av en pedagog för att skapa samarbeten med skolor.

Projektet skapar en meningsfull koppling mellan skolundervisning och praktisk vardag, vilket ger unika lärandeupplevelser och förståelse för arbetslivet hos eleverna.

Under 2024 initierades ett samarbete med CETIS, (Centrum för teknik i skolan), Arbetets museum och Uppsala universitet. Arbetsnamnet är Arbetslivsmuseer som teknikal. Samarbete fortlöper under 2025.

Beredskap

Kunskapsuppbyggnad kring beredskap har alltid varit en viktig del i vårt kursutbud såsom systematiskt brandskydd, i händelse av vattenskador etc. De senaste åren har frågan aktualiserats ytterligare på grund av oron i omvärlden.

ArbetSam är en av de nationella organisationer som Riksantikvarieämbetet har dialog med i beredskapsarbetet för skydd av kulturarv.

ArbetSam ingår även i Länsstyrelsen i Östergötlands referensgrupp för utmärkning och planering av undanförel av kulturarv.

Bild vänster: Blue shields sköld (utmärkning av kulturegendom skyddad enl. 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt) vid Häfla Hammarsmedja, foto Mikael Parr. Bild höger: Yxhultsbolagets huvudkontor i Hällabrottet.

4. Tillgänglighet

Arbetslivsmuseerna berättar om arbetsplatser som skapades på 1800- och 1900-talen. Museerna byggdes under en tid när tillgängligheten inte var den mest prioriterade frågan.

Tillgängligheten till kulturlandskapet är viktig. ArbetSams ambition är att fler ska kunna ta del av vårt kulturarv. ArbetSam lyfter och synliggör löpande frågan om tillgänglighet med våra medlemmar.

Arbetsam.com är anpassad till Web Accessibility Initiatives riktlinjer. Kontoret finns inne på Arbetets museum som löpande arbetar med tillgänglighet. Lokaler till kurser och andra arrangemang bokas ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Vi arbetar aktivt på olika sätt att förbättra tillgängligheten genom utbildningar och föreläsningar. ArbetSam är med i nätverket FOKUS och finns tillgängliga på Facebook och Instagram.

2016 lanserade vi vår Museiguide som app. Det är ett led i att tillgängliggöra arbetslivsmuseerna och kulturarvet på fler sätt.

Digitalisering

Digitalisering av kulturarv, en stor fråga nationellt och en stor fråga för arbetslivsmuseer. Av ArbetSams medlemsmuseer är det inte mer än omkring 150 medlemsmuseer som har tillgång till ett samlingsförvaltningssystem.

2024 tog ArbetSam tillsammans med Arbetets museum, fram ett dokument för samlingsförvaltning samt tillhörande manual till arbetslivsmuseer. De finns tillgängliga på ArbetSams och Arbetets museums respektive hemsida, kostnadsfria att ladda ner. Med det verktyget finns möjlighet för arbetslivsmuseer att ta steg ett i digitaliseringsarbetet.

Dokumentet är i Excel-format vilket möjliggör eventuell framtida export till ett samlingsförvaltningssystem online.

2024 presenterade Riksantikvarieämbetet Nationell strategi för digitalt kulturarv. ArbetSam har löpande dialog med Riksantikvarieämbetet kring digitalisering och ArbetSam har skrivit under deras avsiktsförklaring för Nationellt nätverk för digitalt kulturarv.

Illustration ovan: Helena Duveborg CC-BY.

Bild höger: Samlingsförvaltning i Excel för arbetslivsmuseer.

Bild nedan: Innehåll i Sommarutskick 2024.

Information

En viktig uppgift för ArbetSam är att tillhandahålla information till medlemmar. Under ett år skickar kansliet ut ett stort antal informationsbrev och handlingar.

ArbetSam betalar för tillgång till Arbetets museums databas över arbetslivsmuseer. I databasen finns drygt 1 500 arbetslivsmuseer registrerade och där har ArbetSam sin medlemsförteckning. Utöver kontaktuppgifter finns även en beskrivning av museet.

Det är viktigt att vi har en uppdaterad databas så att vi kan nå ut till alla medlemmar. Databasen är ett levande dokument som vi arbetar med varje dag.

Allmänheten kan nå medlemsförteckningen via www.arbetsam.com. Vi tillhandahåller viss informationen från databasen till Wikipedia, Myndigheten för kulturanalys, Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd.

I början av juni varje år gör vi tillsammans med Arbetets museum, ett utskick per post till alla arbetslivsmuseer i databasen.

5. Samverkan

ArbetSam är en nationell organisation med uppdrag att arbeta för medlemmar som finns i hela landet. Det betyder att vi behöver samverka med andra organisationer i olika sammanhang. Samverkan har blivit allt viktigare för att få sin röst hörd i vårt samhälle idag.

ArbetSam har löpande kontakt med Riksförbundet Sveriges museer, som samlar en stor del av landets större museer och andra organisationer som t ex Svenska Arkivförbundet. Vi samarbetar med Statens maritima och transporthistoriska museer när det gäller det transporthistoriska kulturarvet.

Dialog förs med Statens försvarshistoriska museer och dess nätverk som samlar ett tjugotal museer med militärhistoriskt arv, varav de flesta även är medlemmar i ArbetSam.

I nätverk såsom Transporthistoriskt Nätverk (ThN) och Vattenhistoriskt Nätverk (VhN) är ArbetSam en av organisationerna som ingår.

Informationsforum för museibranschen samlar representanter för de kommunala museerna, Sveriges kommuner och regioner, Sveriges hembygdsförbund, museiorganisationerna Sveriges museer, Länsmuseernas samarbetsråd, Centralmuseernas samarbetsråd och ArbetSam. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är sammankallande,

ArbetSam ingår sedan 2020 i NOD Sverige, nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället. NOD Sverige är ett nätverk av ideella, nationella paraplyorganisationer.

Arbetets museum, foto: Marcus Eriksson.

ArbetSam ingår även i Ideell kulturallians, en samlande röst för den ideella kultursektorn och dess organisationer.

Arbetslivsmuseerna finns sedan flera år på Wikipedia, i ett samarbete med ArbetSam och Arbetets museum. ArbetSam stödjer även fototävlingen Wiki Loves Monuments.

ArbetSam har årligt återkommande dialogmöten med Kulturdepartementet, RAÄ, Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys. I många olika sammanhang träffar ArbetSam politiker och beslutsfattare, till exempel i Almedalen.

Arbetets museum

ArbetSam har liksom tidigare år haft ett gott samarbete med Arbetets museum under året. Detta samarbete är en förutsättning för den omfattande kursverksamhet som vi kan erbjuda våra medlemmar.

Vi samarbetar även när det gäller kursverksamhet, utgivningen av museiguiden, appen, nyhetsbrevet, medverkan i Almedalen och Årets Arbetslivsmuseum. Vi är tillsammans aktiva i Transporthistoriskt Nätverk (ThN) och Vattenhistoriskt Nätverk (VhN).

ArbetSam hyr kontorslokaler av Arbetets museum. En av Arbetets museums tre arbetslivsintendenter är adjungerad i ArbetSams styrelse och deltar regelbundet i våra veckomöten och övrig planering.

Regionalt arbete

ArbetSam har fortlöpande kontakt med de regionala organisationerna som finns för arbetslivsmuseer; NAV i Västra Götalandsregionen och Ekomuseum Bergslagen.

Museidagar planeras i samarbete med de arbetslivsmuseer som finns på orten som vi besöker inför årsmötet.

Kursverksamheten för arbetslivsmuseer som ArbetSam arbetar med tillsammans med Arbetets museum förläggs på arbetslivsmuseer runt om i landet, för att sprida kurserna geografiskt.

ArbetSam bevakar Kultursamverkansmodellen och tar del av regionernas kulturplaner via Ideell kulturrallians arbete.

Nationellt arbete

ArbetSam är en nationell organisation med uppdrag att arbeta för medlemmar i hela landet.

Ambitionen är att dess styrelse ska ha en sammansättning med stor geografisk spridning representerande olika typer av verksamheter. Även ålder och könsfördelning ska beaktas. Styrelsens möten förläggs på olika arbetslivsmuseer runt om i Sverige.

Transporthistoriskt Nätverk

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd
Båthistoriska Riksförbundet
Järnvägshistoriska Riksförbundet
Motorhistoriska Riksförbundet
Museibanornas Riksorganisation
Svensk Flyghistorisk Förening
Sveriges Segelfartygsförbund
Sveriges Ångbåtsförening
Vagnshistoriska Sällskapet
Veteranflygsektionen, EAA Sverige
Åkerihistoriska Sällskapet

Arbetets museum är sammankallande.

ArbetSam deltar i Transporthistoriskt Nätverk (ThN), som samlar de nationella organisationer som arbetar med att förbättra villkoren och lagstiftningen för det rörliga transporthistoriska kulturarvet.

Vattenhistoriskt Nätverk (VhN), bildades under 2018. Nätverket förenar nationella organisationer som berörs av den svenska tillämpningen av EU:s vattendirektiv.

Internationellt arbete

ArbetSam är medlem i The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH).

Vi följer internationella organisationer i Europa som Association of Independent Museum (AIM), European Route of Industrial Heritage (ERIH), European Federation of Associations of Industrial and Technical Heritage (E-Faith).

Vattenhistoriskt Nätverk

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd
Europa Nostra Sverige
ICOMOS Sverige
Lantbrukarnas riksförbund
Stödförening för småskalig vattenkraft
Svensk Vattenkraftsförening
Svenska byggnadsvårdföreningen
Svenska industriminnesföreningen
Sveriges Jordägarförbund

Arbetets museum är sammankallande.

6. Synliggörande

Statistik

I Sverige har Myndigheten för kulturanalys (MyKa) ansvar för att samla in besöksstatistik på museer. ArbetSam och Arbetets museum gjorde 2024 en egen insamling för att komplettera MyKas. Enkät skickades ut till 1 570 arbetslivsmuseer, alla arbetslivsmuseer som finns med i Databas över arbetslivsmuseer.

Insamling besöksstatistik 2023

Svarsfrekvens: 69% ArbetSams medlemsmuseer och 8,7% övriga arbetslivsmuseer.

Vi har med de siffrorna som underlag, tagit fram en bild av det totala antalet besök på landets arbetslivsmuseer 2023. I uträkningen har vi räknat upp antalet besök på ArbetSams medlemsmuseer för sig och antalet besök på övriga arbetslivsmuseer, för sig.

Vår insamling visar att arbetslivsmuseerna hade drygt tio miljoner besök 2023. Utöver det stora antalet besök på arbetslivsmuseerna har de även haft en omfattande aktivitetsverksamhet, fysisk såväl som digital. Men framför allt har man träffats, umgåtts och arbetat tillsammans för att förmedla vårt gemensamma kulturarv! Glöm inte: 2 116 049 timmar!

Anläggningsbesök: 10 683 522 (2022: 8 468 404)

Verksamhetsbesök: 6 913 738 (2022: 2 743 266)

Ev. och aktiviteter särskilt riktade mot barn och unga: 113 941 (2022: 111 406)

Verksamhetsbesök från skolor och förskolor: 811 912 (2022: 237 810)

Digitala evenemang och aktiviteter:

4 301 (2022: 56 426)

Fysiska evenemang och aktiviteter:

25 779 (2022: 32 106)

Ideellt arbetande timmar:

2 116 049 (2022: 2 448 950)

Medlemmar har föreningen:

491 760 (2022: 508 850)

Aktiva medlemmar har föreningen:

27 752 (2022: 40 680)

Almedalen

ArbetSam deltog tillsammans med Transporthistoriskt Nätverk i Almedalen 2024. Tillsammans genomförde vi seminariet: Hur skapar vi ett lagskydd för det rörliga kulturarvet?

Medverkande:

Kurt Sjöberg, Moderator, Motorhistoriska Riksförbundet. Susanne Thedéen, Riksantikvarie, Riksantikvarieämbetet. Sten Bergheden, Riksdagsledamot, Moderaterna, Trafikutskottet. Peter Ollén, Riksdagsledamot, Moderaterna, Kulturutskottet

ThN lyfte exempel på varför, från de fyra transportslagen och tryckte på att Riksantikvarieämbetets utredning i frågan, från 2018, ska tas upp igen. Alla tre visade stor förståelse för frågan och såg möjligheter att agera framåt. ThN siktar på att ta återuppta kontakterna i höst. I Almedalen driver Transporthistoriskt Nätverk följande frågor tillsammans:

1. Besöksnäring
2. Kunskap
3. Kulturarvet – stärkt bevaranderätt

Bild nedan: Från ThN:s seminarium, Almedalen 2024.

Bilder sid 23: Museiguide pappersformat och app samt Museiguide 2024 hos Tours & Tickets Centralstationen, Stockholm.

Museiguide

501 arbetslivsmuseer medverkade i Museiguide 2024. Medverkan är exklusivt för ArbetSams medlemsmuseer och det är museet själv som väljer om de vill delta eller ej. Medverkan ingår i medlemsavgiften.

Museiguide är en marknadsförings- och informationsskrift över arbetslivsmuseer i Sverige som kommer ut i ny reviderad upplaga varje år. Den ger en lättöverskådlig presentation av arbetslivsmuseer

med bild, text, öppettider, GPS-koordinat och kontaktuppgifter. Museiguiden innehåller artikel om Årets Arbetslivsmuseum och Årets Arbetsmyra samt kartor och annonser. Den produceras både i pappersformat och som app.

Appen innehåller samma presentation över arbetslivsmuseer som pappersformatet men innehåller även en länk till respektive arbetslivsmuseums hemsida. Appen är gratis att ladda ned.

Museiguiden finansieras genom annonsförsäljning. Den distribueras kostnadsfritt oberoende beställt antal. Museiguide exponeras i turistbroschyrställ och referensexemplar skickas till ett stort antal bibliotek, beslutsfattare, hotell, tidskrifter, campingar med flera. Upplaga för papperskatalogen var i år 30 000 exemplar.

Årets Arbetslivsmuseum

Utmärkelsen Årets Arbetslivsmuseum 2024 tilldelades K. A. Almgren sidenväveri & museum.

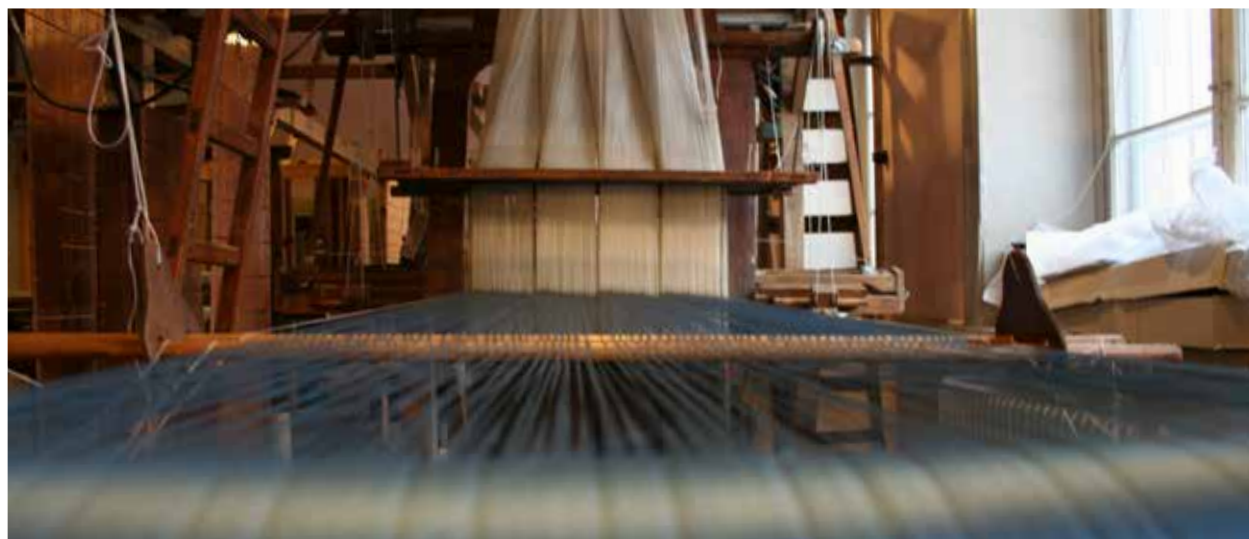
Juryns motivering: *"Mitt i huvudstaden återfinns denna unika textilindustrimiljö från 1800-talet. Med avstamp i kvinnors arbete och villkor sammanför K. A. Almgrens sidenväveri & museum historiska hantverkskunskaper med moderna frågeställningar och möjliggör för generationsöverskridande utbyte av kunskap."*

Från berättelser om den lilla silkesmasken till en lekfull ingång i programmering och datalogisk kun-

skap går förmedlingen och bevarandet av kunskap och hantverk som en röd tråd genom verksamheten. I utställningar och skolsamverkan belyses dagsaktuella frågor och dåtid, nutid och framtid knyts samman."

Priset består av 25 000 kr, en emaljskylt och äran. Utmärkelsen Årets Arbetslivsmuseum instiftades 2010.

Bakom utmärkelsen står Arbetets museum i samverkan med Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, Statens maritima och transporthistoriska museer samt Statens försvarshistoriska museer.

Bilder: K.A. Almgren sidenväveri & museum. Foto övre vänster: Magdalena Åkerström. Foto nedre: Torsten Nilsson. Övre höger: Museets ordförande Ann-Charlotte Backlund. och museichef Anna Hedtjärn Wester vid prisutdelning.

Kriterier

- Stabilitet, långsiktighet
- Tillgänglighet
- Kunskapsbevarande
- Turista på museum
- Ideellt engagemang
- Fysiskt bevarande
- Upplevelse/wow-effekt
- Genusperspektiv
- Förmedling/utställningar
- Pedagogiskt arbete
- Förankring i omvärlden

Så var det då

– arbetslivsmuseer visar

Utomhusmässan på Laxholmstorget, Norrköping, under kulturnatten den 28 september.

Utställarna representerade olika delar av arbetslivsmuseernas verksamheter och bjöd på varierade upplevelser för besökarna – hantverk och industri, vardag och kris, textil och motorer.

Deltog gjorde Brandkårmuseet i Simonstorp, Automobilsällskapet Nyköping, Skoindustrimuseet i Kumla, Flygvapenmuseum och Fashion Through Herstory som visade en historisk modevisning.

Besökarna som engagerade sig mest med utställarnas aktiviteter var barnfamiljer men även andra målgrupper rörde sig på torget.

Modevisningarna lockade stor publik, vissa stannade kvar efteråt och tog del av de andra utställarna.

Totalt ca 4000 besökare under hela dagen. Vädret var skiftande med sol, regn och blåst.

Arrangör: Arbetets museum i samarbete med ArbetSam och med stöd av Arbetets museums vänförening.

Kulturarvsdagen

Kulturarvsdagen, den nationella temadagen för kulturarv i Sverige. 2024 var temat Kulturens vägar, knutpunkter och mötesplatser. Datum fredag-söndag 6-8 september. Totalt 317 arrangemang varav 76 av medlemsmuseer.

Kulturarvsdagen är en del av Europarådets och Europeiska kommissionens gemensamma program European Heritage Days. Riksantikvarieämbetet är huvudarrangör och samordnare för Kulturarvsdagen i Sverige. ArbetSam och Sveriges Hembygdsförbund är samarbetspart i arrangemanget.

Övre bild: Brandkårmuseet i Simonstorp förevisar vattensprutan, foto: Sophie Gudmann Knutsson.

Nedre bild: Automobilsällskapet i Nyköping förevisar sin ångautomobil, foto: Sophie Gudmann Knutsson.

Wiki Loves Monuments

Sala silvergruva knep andraplatsen i svenska del-tävlingen av 2024. Wiki Loves Monuments (WLM) är en internationell fototävling, öppen för alla. Man fotograferar ett minnesmärke (arbetslivsmuseum, K-märkt byggnad, fornminne, K-märkt fartyg) och laddar sedan upp bilden till Wikimedia Commons.

En jury utser vinnarbilder, samt tio bilder som går vidare till den internationella finalen för bedömning. Wikimedia är arrangör. Wikimedia Sverige är sam-ordnare i Sverige och ArbetSam är samarbetspart. Siffror 2024:

1 661 bilder har laddats upp
46 uppladdare
182 bilder används just nu (18 december 2024)
12 språk+ 2 wikivoyage (18 december 2024)
149 00 visningar (18 december 2024)

Bilder nedan från vänster: Logo Wiki Loves Monuments. Skärmdump ArbetSams Facebook-sida, Instagram och hemsida. Längst ner: Sala silvergruva. Christinas schakt, foto: Calle Walla-Vivo. CC-BY SA 4.0

Sociala medier

ArbetSam finns med på Facebook sedan 2011. Syftet är att synliggöra industrisamhällets kulturarv, arbetslivsmuseerna och ArbetSams verksamhet.

På Facebook lägger vi upp stora och små nyheter samt marknadsför kurser och evenemang. Vid 2024 års slut hade ArbetSam 1 171 följare.

ArbetSam finns med på Instagram sedan 2014. Syftet är att synliggöra industrisamhällets kulturarv, arbetslivsmuseerna och ArbetSams verksamhet.

På Instagram lägger vi upp bilder på arbetslivsmuseer och evenemang. Vid 2024 års slut hade ArbetSam 428 följare.

Hemsida

ArbetSam publicerade en ny hemsida hösten 2022. På hemsidan presenteras medlemsmuseer och övriga medlemmar, ArbetSams styrelse och verksamhet, nyheter, skrivelser, yttranden, kursprogram och mycket annat.

Skrivelser, remisser

ArbetSam bevakar vad som händer i samhället för att se hur nya beslut och regler påverkar arbetslivsmuseerna. Alla skrivelser och yttranden finns att läsa på vår hemsida. Under 2024 har vi skickat följanden respektive yttranden:

Utbildningsdepartementet

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid SOU 2024:42

Klimat- och näringslivsdepartementet

Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning KN2024/01642

Kulturdepartementet

Skrivelse till kulturminister Parisa Liljestrand

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ett undantag från krav på laddningspunkter för ideella organisationer KN2024/01868

Socialdepartementet

Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra Ds 2024:16

Transportstyrelsen

Förslag till ny föreskrift om avgifter TSF 2024:48

Klimat- och näringslivsdepartementet

Förlängning av pausen av omprövning för moderna miljövillkor KN2024/01008

Kulturdepartementet

Remiss Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun

Emaljskylt

ArbetSam har tagit fram en emaljskylt med måtten 10 cm hög x 25 cm bred. Kostnad 2024 var 600 kr inkl. frakt. Sedan 2005 har vi sålt 160 emaljskyltar. 2024 såldes två stycken.

Nyhetsbrev

I slutet på varje månad ger ArbetSam tillsammans med Arbetets museum ut ett nyhetsbrev med aktuell information som berör arbetslivsmuseer.

Det skickas ut digitalt via verktyget EditNews till cirka 2 300 prenumeranter. Ett 10-tal medlemmar har genom önskemål fått nyhetsbrevet postledes.

Bild höger:
Emaljskylt.
Bild nedan:
Nyhetsbrev för
arbetslivsmuseer
2024.

7. Ekonomi

Kommentarer till ekonomin 2024

ArbetSam sökte bidrag från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och Statens kulturråd för 2024 års verksamhet med sammanlagt 1 650 000 kr. RAÄ och Statens kulturråd beviljade 610 000 kr respektive 365 000 kr sammanlagt 975 000 kr (2023: 1 026 500 kr). Av nedanstående tabell framgår att jämfört med 2023 har bidragen minskat. Under året har Lovisa Almborg arbetat 100 % och Annette Backner 50 %.

Minskade bidrag, hög inflation samt minskat medlemsantal har gjort att ekonomin är ansträngd. Antalet medlemsmuseer var vid årets slut 586 vilket är en minskning med 42 jämfört med 2023. Behovet av ytterligare mer personal är prioriterat, men då behövs högre bidrag. Prognoserna för detta är snarare att bidragen minskar framför allt från Statens kulturråd, vilket vi ser 2024. Vi har valt att behålla fonden för framtida anställning och redovisa ett överskott på 59 680 kr.

Vårt sammanlagda egna kapital uppgår till 1 009 711 kr. Utifrån arbetsgivaransvar ser vi det som nödvändigt att ha ett eget kapital i händelse av fortsatt minskat stöd till civilsamhället.

Balansrapport

Tillgångar	2024	2023
Affärskonto	1 360 345	1 293 911
Emaljskyltar	18 143	19 243
Omsättningstillgångar	57 667	44 740
Summa tillgångar	1 436 155	1 357 894
Skulder		
Leverantörsskulder	4 188	21 546
Källskatt, sociala avgifter	37 058	31 529
Upplupna semesterlöner	128 785	134 587
Upplupna kostnader	234 325	208 800
Särskild löneskatt	22 088	10 452
Summa skulder	426 444	406 914
Eget kapital		
Fond framtida anställning	349 887	349 887
Eget kapital	600 144	646 205
Årets resultat	59 680	-45 112
Summa eget kapital	1 009 711	950 980
Summa skulder och eget kapital	1 436 155	1 357 894

Omsättning, avrundat, genom åren

2011	1,1 miljoner kr	2016	2,0 miljoner kr	2021	2,4 miljoner kr
2012	1,3 miljoner kr	2017	2,0 miljoner kr	2022	2,3 miljoner kr
2013	1,4 miljoner kr	2018	2,0 miljoner kr	2023	2,3 miljoner kr
2014	1,5 miljoner kr	2019	2,5 miljoner kr	2024	2,1 miljoner kr
2015	1,8 miljoner kr	2020	2,0 miljoner kr		

Resultatrapport

Intäkter	2024	2023
Katalogen, annonser	223 800	201 600
Medlemsavgifter med plats i katalog	552 900	555 800
Övriga medlemsavgifter	37 600	34 850
Årsmötet	155 000	167 900
Riksantikvarieämbetet	610 000	610 000
Statens kulturråd	365 000	416 500
Lönebidrag	115 820	118 636
Övriga intäkter	14 366	89 598
Ränteintäkter	38 455	20 766
Summa intäkter	2 112 941	2 215 650
Kostnader		
Årsmötet	154 624	242 678
Katalog inkl. distribution	501 601	499 336
Administration	156 985	224 327
Mässkostnader, Almedalen	25 437	55 334
Årets Arbetslivsmuseum	6 250	6 250
Projekt	0	39 000
Personal	1 131 363	1 061 595
Styrelsen	68 431	126 611
Övriga kostnader	8 570	5 630
Fondavsättning framtida anställning	0	0
Summa kostnader	2 053 261	2 260 761
Redovisat resultat	59 680	-45 111

Översikt	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bidrag	950 000	1 000 000	1 015 600	1 035 000	1 068 206	1 026 500	975 000
Katalog intäkter	443 200	450 200	467 000	455 600	508 300	451 100	473 300
Övriga intäkter	636 728	528 723	435 439	908 110	552 378	738 050	664 641
Katalogkostnader	442 656	409 720	381 152	477 144	480 643	499 336	501 601
Personalkostnader	788 029	1 264 220	1 053 605	940 709	927 477	1 061 595	1 131 363
Övriga kostnader	523 611	627 094	359 507	702 172	856 012	699 830	420 297

Bild: Järnvägmuseet.

Revisorernas berättelse

Revisionsberättelse

Till årsmötet 2025 för Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd
Org nr 84 40 01-2089

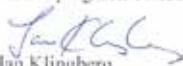
Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning för Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd för år 2024. Det är styrelsen som har ansvaret för att räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut och åtgärder för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har handlat i strid med årsredovisningslagen eller organisationens stadgar. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

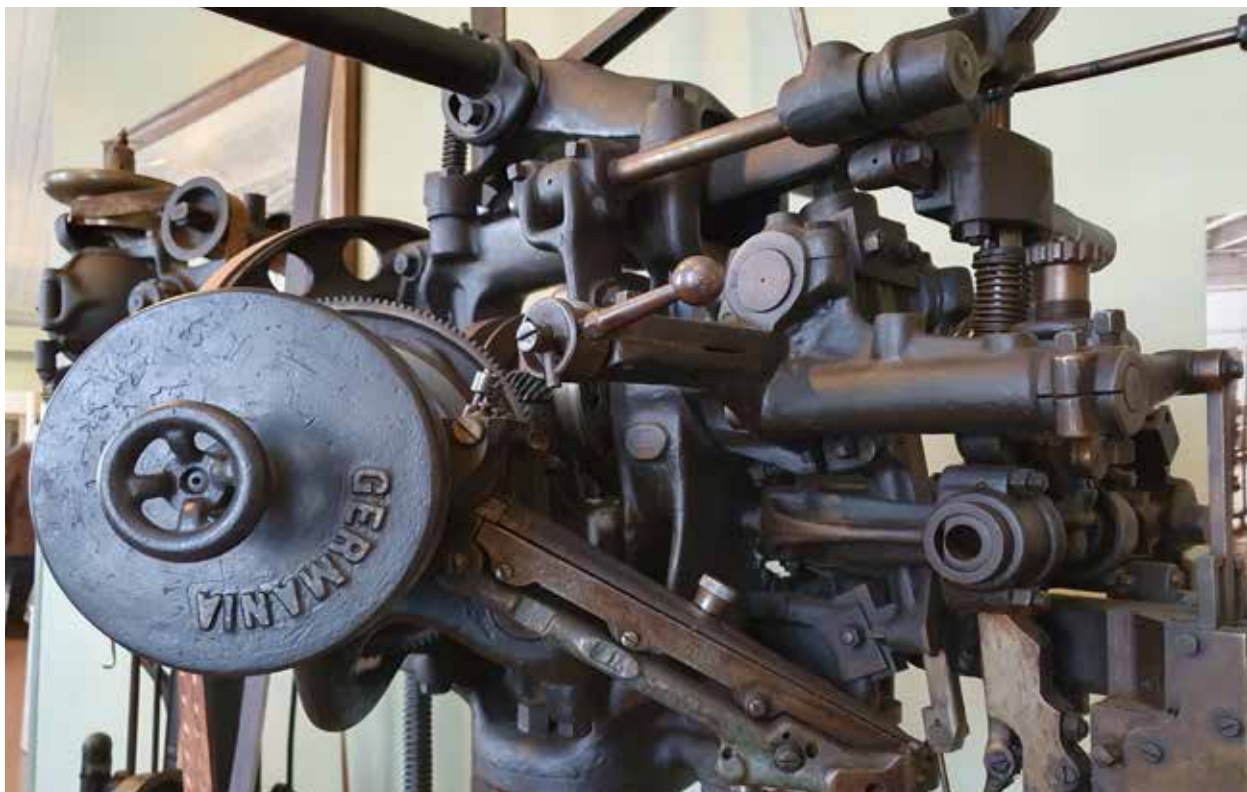
Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av organisationens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att årsmötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen för Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd för räkenskapsåret och beviljar styrelsen ansvarsfrihet.

Norrköping den 19 februari 2025

Jan Klingberg

Katarina Kallings

Underskrifter

Norrköping 20 februari 2025

Mikael Parr, ordförande
Erika Grann, vice ordförande
Jan-Erik Andersson, kassör
Pia Enocson, ledamot
Björn Kaaling, ledamot
Torsten Nilsson, ledamot
Pia Åkesson, ledamot

Digital signering

*Bild sid 30. Svenska Skoindustrimuseet.
Bild nedan: Yxhultsbolagets huvudkontor i Hällabrottet.*

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam)
Laxholmen, 602 21 Norrköping
011-23 17 30, 011-23 17 38
info@arbetsam.com

www.arbetsam.com
www.facebook.com/ArbetSam
@arbetsam på Instagram